ప్రాప్తి

మధురాంతకం రాజారాం

తాశీల్దారు రామేశం పంతులుగారు జట్కాలోనుంచీ క్రిందికి దిగగానే మునసబు రాఘవరెడ్డి "నమస్కారాలు బాబూ!" అంటూ చేతులు జోడించాడు. కరణం కృష్ణశాస్త్రి తొందరగా అంగ వస్త్రంతో తలపాగా చుట్టుకోవడం పూర్తి చేసి, అప్పుడే వేసుకున్న తాంబూలాన్ని ఒక గుక్కలో మ్రింగి చేతులు గట్టుకుని వినయం ఉట్టిపడే భంగిమలో నిల్చున్నాడు.

"చావడిలో నీళ్లు కాగుతున్నాయండీ! భోజనానికి కూడా ఏర్పాట్లుచేశాం. తమరు స్నానం కానిచ్చేసరికి అవతల భోజనం సిద్ధమైపోతుంది" అన్నాడు మునసబు.

తాశీల్దారుగారు చావడిలో ప్రవేశిస్తూ "స్నానపానాలకు వేళం మించిపోలేదులేవోయ్! మొదట ఆ తగరారేదో దాన్ని కాస్తా పట్టిచూద్దాం. ఎక్కడ? ఆ ఆసాము లిద్దరూ వున్నారా" అంటూ ఈజీచేర్ లోకి శరీరాన్ని చేరవేశారు.

"పిలవమంటారటండీ! ఎంతసేపు! వినగానే వురకలేస్తూ రారూ!" అంటూ మునసబు వాకిట్లోకి వెళ్ళి "ఒరే రామిగా! పరుగునవెళ్ళి నడిమింటి రామానాయుణ్ని, పఁదిరి మల్లయ్యానీ కేకేసుకరా! ఇక్కడున్నట్టు రావాలి" అని తలారివాడికి ఆనతిచ్చాడు.

"వాళ్లు వచ్చేలోపుగా ఆ వ్యవహార మేమిటో కాస్తా చెప్పవయ్యా వింటాను.

పాడు విలేజి పాలిటిక్సు! తల దిమ్మెక్కి పోతుంది" అన్నారు తాశీల్దారుగారు.

"ఇదేమంత గొప్ప విషయమండీ! మీరొక గీత వ్రాశారంటే మళ్ళీ దానికి తిరుగుంటుందే మన్నానా! ఆ చింతలేటి దాపున రామానాయుడి కొబ్బరితోట ప్రక్కన వుందండీ ఆ బీటినేల. నాలు గెకరాల యాభై సెంట్లని లెక్క. కొంచెం ఎక్కువగానే వుండొచ్చు. ఆ పొలానికి పడమరగా మల్లయ్య పుంజ భూము లున్నాయండీ! మొన్ననే బావి త్రవ్వించి మిషను పెట్టాడా, ఆ భూమిగూడా కాస్తా కలసివస్తే సేద్యానికి అనువుగా వుంటుం దనుకుంటున్నాడు మల్లయ్య. మరిరామా నాయుడేమో ఆ పొలాన్ని తన తోటలో కలిపేసుకుంటే బాగుండు ననుకుంటు న్నాడు......."

"వాళ్ళనుకోడంలో ఏముందిలేవోయ్! మునసబుగారు అనుకోవాలిగదా !" అంటూ తాశీల్దారుగారు మెల్లగా నవ్వారు.

"అబ్బెబ్బే! దేవుడితోడండీ! నాకేం తెలియదు. తమరెవరికి పట్టాయిప్పించినా నాకిష్టమే!" అన్నాడు మునసబు.

"మనలో మన మాటనుకోవయ్యా! ఎలాగైనా ఈ వూరివాడివిగదా! మంచీ చెడ్డా నీలా నాకు తెలుస్తుంది గనకనా!" అంటూ తాశీల్దారుగారు మునసబును మెల్లగా బుజ్జగించారు.

"ఆలోచించి చూస్తే మల్లయ్యదే న్యాయంగా కనబడుతుందండీ! సముద్రం లాంటి బావి త్రవ్వించాడా! అప్పూ సప్పూచేసి మిషను పెట్టించుకున్నాడా! పైగా ఆ పొలాన్ని తోటకు గీటకూ గాకుండా మొదటిరకం పుంజనేలగా వినియోగించుకోబోతున్నాడాయె! అందు వల్ల ... ... " అంటూ మునసబు గుణిశాడు.

"అంతా బాగానే వుంది. కానీ మొన్న రామానాయుడు వ్రాసుకున్న అర్జీపైన రెవెన్యూ ఇన్‌స్పెక్టరు వ్రాసిన సిఫార్సు బలంగా వుందే మరి! దానికేమంటావు" అన్నారు తాశీల్దారుగారు.

"దానికా అండీ! మరి...మరి..."

"చెప్పవయ్యా! ఫరవాలేదు."

"ఇటు చూస్తే నుయ్యి! అటు చూస్తే గొయ్యి, ఏంచెప్పమంటారు బాబూ! రెవెన్యూ ఇన్‌స్పెక్టరుగారి పైన పితూ రీలు చెబుతున్నాననుకో గూడదండీ! ఆయనకూ, కరణంగారికీ ఏదో దూరపు బంధుత్వం వుందట! వాళ్ళే చెప్పుకోగా విన్నాను. నాకేం తెలుసు! మరి కరణం గారేమో రామానాయుడి వైపు ......"

"సరేలే! ఇప్పుడు తెలిసింది. నువ్వేమో మల్లయ్యవైపు. మీ మధ్యలో మేము ఏంచేయడానికీ తోచక సత మతమైచావాలి! బాగుందయ్యా బాగుంది. అయ్యా రాఘవరెడ్డి! బాగుంది" అంటూ తాశీల్దారుగారు చిరాకు వ్యక్తపరిచారు.

"లేదండీ బాబూ! ఈ వ్యవహారంలో

నేనుతటస్థుణ్ణి.నాకేంతెలియదు" మునసబు తనను తనే సమర్థించుకోబోయాడు.

"నువ్వలాగనకుండా నేను మల్లయ్య వైపని నిక్కచ్చిగా చెప్పకుంటావా మునసబూ!లోకజ్ఞుడివి వ్యవహారజ్ఞుడివి. అనువుగా మాట్లాడ్డం నీకుతెలియని విద్య గనకనా! అహఁ, మాటవరసకన్నాను. ఏమంటావు?" అంటూ తాశీల్దారుగారు మునసబు ముంగాళ్ళకు బంధంవేసి పరుగెత్తవయ్యా పరుగెత్తు అన్నారు.

మునసబు నిరుత్తరుడై పైకి చూస్తూ పైకప్పు వాసాలు లెక్కించుకోసాగాడు.

"పోనీలే! నువ్వు భోజనమైందేమో చూడు. ఆలోపల నా పని కొంచెంవుంది. అన్నట్టు అక్కడ కరణంవుంటే లోపలికి రమ్మను......"

రాఘవరెడ్డి అలా బయటికి వెళ్ళగానే అలవాటుప్రకారం తాశీల్దారుగారి చెయ్యి కోటుజేబులోకి వెళ్ళింది.

ఏముంది జేబులో! సర్వశూన్యంగా వుందది!

కంగారుగా పైకిలేచి తాశీల్దారుగారు "ఒరే చక్రీ, చక్రీ" అని జవానును పిలిచారు.

" పిలిచారా బాబుగారూ!" అంటూ జవాను లోపలికి వచ్చాడు.

''నా పొడుం డబ్బి ఏదీ?"

"బయల్దేరినప్పుడు తమచేతికిచ్చాను గదండీ! మళ్ళీ బస్సులో గూడా ఒకటి రెండు సార్లు వేసుకుంటుండగా చూశాను......"

"జట్కాలో కూచున్న తర్వాత గూడా అది నా చేతిలోనేవుంది. ఇప్పుడు చూచుకుంటే లేదే! ఏమైనట్టు?"

"జట్కాలోపడిపోయిందేమోనండీ!''

"పరుగెత్తుమరి! ఆ జట్కావాణ్ణి అడుగు!"

జవాను హుటాహుటిగా పరుగెత్తడానికి ఉపక్రమిస్తున్నాడేమో, ద్వారం దగ్గర లోపలికొస్తున్న కరణంగారికి ఢీకొని, ఆ తొందరలో అతణ్ణి గట్టిగా అబ్బుకుంచుకున్నాడు. "ఏమిటీ, ఏమిటీ? ఏం జరిగింది"అంటూ కరణం కృష్ణశాస్త్రి బిత్తరపోయాడు.

" మరేం కొంపమునగలేదుగానీ నువ్వా చక్రిగాడి గాఢాలింగనంనుంచీ బయటపడి యిక్కడికి రావయ్యా కృష్ణశాస్త్రీ!" అన్నారు తాశీల్దారుగారు.

''వస్తున్నాను బాబయ్యా! సెలవివ్వండి" అంటూ కరణం దగ్గరికి వచ్చాడు.

"ఆఁ, ఏంలేదు! ఆ రామానాయుడు ఎంత మాత్రం ముట్టజెబుతానన్నాడేమిటి?"

''ఎవరికండీ?" బోలెడు అమాయకత్వాన్ని ఒలకబోశాడు కృష్ణశాస్త్రి.

"ఆ సంగతలా వుండనీ! ఈ వూళ్ళో నశ్యం దొరుకుతుంది గదూ!"

"నశ్యమాండీ! అది......" కరణం ఆలోచింపసాగాడు.

"అదేనయ్యా! ఉండేదీ, లేనిదీ ఒక్క మాటలో చెప్పగూడదూ?"

"ఇది యాభై ఏడో దేశం కదండీ బాబుగారూ! ఏ వస్తువు కావలసివచ్చినా మాకా చిగురువాడే గతి! అదీ శుక్రవార మైతేనే. మిగిలినరోజుల్లో ఆ వూరు దీనికి నకలే!"

"ఏమిటదీ! కాస్త అర్థమయ్యేటట్టు చెప్పవయ్యా కృష్ణశాస్త్రీ! శుక్రవారాలు తప్పా మిగిలిన రోజుల్లో మీరందరూ కడుపుపైన తడిగుడ్డ పరచుకొని పస్తు లుంటారేమిటి?"

"శుక్రవారం సంత గదండీ! అన్ని వస్తువులూ దొరుకుతాయి......"

"బాగుందయ్యా బాగుంది" అంటూ తాశీల్దారుగారు బొటనవ్రేలితో చేర్చి చిటికెపట్టి ముక్కుదాకా తీసుకెళ్ళారు. కానీ వ్రేళ్ళమధ్య పొడుముంటేగదా అది ముక్కుపుటాల్లో దూరి మెదడుకు నూతనోత్తేజం కలిగించడానికి! తీరాఅందులో నశ్యం లేదన్న సంగతి తెలిసిన తర్వాత చేయి క్రిందికి జారిపోయింది. తల ఒక ప్రక్కకు సోలిపోయింది. "అయ్యా! శాస్త్రీ! పో, నా ఎదటుండకు" అని గద్దించారు తాశీల్దారుగారు.

అకారణమైన ఈ ఆగ్రహాన్ని చూచి కరణం నిలువునా నీరైపోతూ మెల్ల మెల్లగా బయటికి జారుకున్నాడు.

అదనుకోసం హజారం దగ్గర పొంచివున్న రామానాయుడు కరణం బయటికి రాగానే "ఏమయ్యా శాస్త్రిలూ! ఎలావుంది ధోరణి?" అంటూ ఆచూకీ తీయబోయాడు.

"నూరే భరించడానికి వీల్లేకుండా వుందయ్యా బాబూ! ఇక త్రాగేం భరించేవు! వెళ్ళు, వెళ్ళు, ప్రొద్దువాటారినాకైనా మనిషి చల్లబడతాడేమో చూద్దాం" అంటూ కరణంగారు బెంచీపైన కూలబడ్డాడు.

*　*　*

మిట్ట మధ్యాహ్నం. భరణికార్తెమో, బండలు పగిలిపోతున్నాయి. తిన్నశాస్త్రం ముగించుకుని పెద్దలు, పడుచువాళ్ళు రావిచెట్టు క్రింద రచ్చపైన సమావేశమయ్యారు. తాశీల్దారుగారి రాకను గురించి, ఆయన గుణగణాలను గురించీ ఊహాగానాలు కొనసాగుతుండగానే కిర్రుచెప్పులతోనూ, పెద్ద తలగుడ్డతోనూ, పంగనామాలతోనూ పందిరి మల్లయ్య రంగంలో ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

"వేళగాని వేళ మల్లయ్యా! కూచో వెళ్దువుగానీ! తినీ గినీ బొజ్జ నిమురుకుంటూ కూచున్నప్పుడు అధికారుల దర్శనం చేసుకోవాలి. కార్యం సానుకూలం గావాలంటే సమయమూ, సందర్భమూ గూడా గమనించాలి" అంటూ ఒక వృద్ధుడు మల్లయ్యను రచ్చపైన కూచోబెట్టాడు.

"అదిగో అదిగో, అయినా అసాధ్యుడయ్యా రామానాయుడు! అప్పుడే చావిడికి హాజరై వస్తున్నాడే!" అంటూ ఒక ఆసామి పడుకున్నవాడు లేచి కూర్చున్నాడు.

రచ్చపైన మల్లయ్యను చూడగానే రామానాయుడి చేయి మీసాలపైకి పోయింది. బుర్రలో ఒక ఆలోచన మెరిసింది. లేని నవ్వు పెదవిపైకి తెచ్చుకుంటూ అతడు రచ్చను సమీపించాడు.

"ఏమోయి రామానాయుడూ! ఎలా వున్నారు తాశీల్దారుగారు?" అని ఒకరు పలకరించారు.

"ఈ రావిచెట్టుకింద నిల్చుని చెప్పుకోవాలిరా భీమన్నా! ఏం శాంతం! ధర్మరాజనుకో! వెళ్ళానా, కూచో మన్నాడు. పేరూ గీరూ విచారించాడు. విషయం చెబుదామనుకున్నాను. చెప్పనిస్తేగా! 'ఏముంది లేవయ్యా రామానాయుడూ! పేరుకు పెద్ద ఉద్యోగమే గానీ, ఈ బాదరబందీ చెప్పతరమా! పైవాళ్ళకు జవాబు చెప్పుకోవాలి. క్రింది వాళ్ళ పనిమీద అజమాయిషీ చేసుకోవాలి. అప్పుడప్పుడూ ఇలా పల్లెటూళ్ళ పైన పడాలి. అబ్బబ్బ, ఏం గొడవలో లే! మతిపోతోందనుకో' అంటూ ఏదేదో ఏకరువు పెడుతూ కూచున్నాడు. మళ్ళీ వస్తాను బాబూ అని సెలవు తీసుకునేసరికి యింతసేపయింది" అంటూ రామానాయుడు ఓరకంటితో మల్లయ్యవైపోసారి చూచి మెల్లగా వీధంట ముందుకు సాగేడు.

రామానాయుడు రంగంనుండి నిష్క్రమించగానే మల్లయ్య రచ్చపైనుంచి క్రిందికి దిగి చావడివైపు వడివడిగా నడవసాగాడు.

* * *

తాశీల్దారుగారికి నిజంగానే మతి పోతోంది. అయిదు నిమిషాల వ్యవధిలో నాలుగైదుసార్లు అప్రయత్నంగా ఆయన చేయి జేబులోకి వెళ్ళి, వెళ్ళింది వెళ్ళినట్టుగానే బయటకు వచ్చింది. పొడుం డబ్బి చేతిలో వుండగానైతే ఆయన కొంతసేపు పొడుం వేయకుండా కాలం గడపగలడు. కానీ అది చేతలేకపోతే మాత్రం అయిదు నిమిషాల కొకసారి నశ్యం వేయబుద్ధవుతుంది. వేయకపోతే పనిచేయడానికి మనస్కరించదు. దిక్కులుదోచదు అంతెందుకూ! అన్నం సహించదు. నిద్రపట్టదు!

"దండాలండీ బాబయ్యా!"

"ఎవరూ!'' అంటూ తాశీల్దారుగారు వచ్చిన మనిషివైపు విచిత్రంగా చూశారు.

"నా పేరు మల్లయ్యంటారండీ! తమరొచ్చారని వినగానే రెక్కలుగట్టుకుని పరుగెత్తొస్తున్నాను."

"చాలా శ్రమపడ్డావే పాపం! ఏం, కాస్త నెమ్మదిగా నడిచే రాగూడదూ?"

"ధర్మదొరలు! న్యాయం తమకు తెలీందేమీగాదు. నా విన్నపం చిత్తగిం చాలి" అని మల్లయ్య అంతకుముందే తను అల్లుకున్న ప్రకారం మాటలు ఒప్ప గించాడు.

"ఏమిటయ్యా నీ న్యాయం! ఏదీ, చెప్పు చూద్దాం" లేచి నిటారుగా కూచుంటూ అడిగారు తాశీల్దారుగారు.

మల్లయ్య నివ్వెరపోయాడు. రామా నాయుడు వర్ణనకీ, తాశీల్దారుగారి నిజ స్వరూపానికి ఎక్కడా పొత్తుకుదరడం లేదు. అయినా అతడు కాస్త తెప్పరిల్లు కుని "అదికాదండీ బాబయ్యా! ఆ భూమి నా ఆయకట్టుకు దగ్గరగా వుంది. కయ్యలో కయ్య. గవర్మెంటు లోను తీసి కొత్త బావి త్రవ్వించాను. మిషను గూడా పెట్టించాను. అంతే బాబూ! ఆ పైన తమ దయ!" అన్నాడు.

"ఆ బావికింద నీకిప్పు డెంత పొలం వుంది?"

"ఆరెకరాలకు పై చిలుకేనండీ!" అంటూ వ్యవహారం తనకు సుముఖమవు తుందని లోలోపలే సంబరపడ్డాడు మల్లయ్య.

"ఐతే ఆ ఆరెకరాలూ చాలక ఈ అయిదెకరాలు గూడా నీ మడిలో కలుపుకో దలుచుకున్నా వన్నమాట! అంతే గదూ!"

అది నిగ్రహమో, అనుగ్రహమో తెలియక మల్లయ్య నిరుత్తరుడై నిల్చు న్నాడు.

"మా బాగా చెప్పావులే! ఉన్న వాడికే మరింత దోచిపెట్టడం కాదు న్యాయమంటే! న్యాయ పరిష్కారం ఎలా చెయ్యాలో మాకూ కొంత తెలుసు. వెళ్ళు, వెళ్ళు."

"మరి ఆ రామానాయుడుమాత్రం బొత్తిగా లేనివాడటండీ!" అని మల్లయ్య మెల్లగా నసిగాడు.

"లేనివాడో, వున్నవాడో నాకు తెలియదు. కానీ అతడు నీలా ముందు ముందుగా పరుగెత్తుకొచ్చి నాపైన విరుచుక పడలేదు." అంటూ తాశీల్దారుగారు ముఖం మరోవైపుకు త్రిప్పుకున్నారు.

"తమరలా సెలవిస్తే నేనేం చెప్పగలను బాబయ్యా! అతడిక్కడినుంచే వెళ్తున్నాడు నేను తమ దర్శనంకోసం వచ్చాను."

"ఏమిటయ్యా నీ గొడవ?" అర్థం కాక, తెల్లబోతూ అడిగారు తాశీల్దారుగారు.

"రామానాయుడే వీధంట చెప్పుకుంటూ వెళ్తుండగా విన్నానండీ. అతడు రాగానే తమరు కూచోమని, పేరూ గీరూ విచారించారట! పైగా తమ సాధక బాధకాలన్నీ వెళ్ళబోసుకున్నారట!"

తాశీల్దారుగారు నిర్ఘాంతపోయారు!

మునసబు రాఘవరెడ్డి గ్లాసులో వేడిపాలు తీసుకుని లోపలికి వచ్చి, అప్పుడే తాశీల్దారుగారితో బేటీ అవుతున్న మల్లయ్యను చూచి ఆశ్చర్యపడుతూ, గ్లాసు టేబిలుపైన వుంచాడు.

"నువ్వు పాలు తెచ్చినంత పుణ్యమయ్యా మునసబూ! మొదట ఈయన్ను వెళ్ళిపొమ్మని చెప్పు" అన్నారు తాశీల్దారుగారు.

* * *

ఆ రోజు సాయంకాలం తాశీల్దారుగారు సాగుబడి లెక్కల తనిఖీకి పొలాలపైకి బయల్దేరారు. ముందు తాశీల్దారుగారు, వెనుక మునసబు, కరణం, తోటివాళ్ళు, తలారులూ ప్రొద్దుగూకేంత వరకూ పొలాల్లో చెకతిరిగారు. త్రోవపొడుగునా కరణంగారైతే పొలాల్ని చూపిస్తూ, సాగుబడి వివరిస్తూ వచ్చారు. అయితే ఆ వివరాలు మాత్రం తాశీల్దారుగారి చెవులదాకా వెళ్ళీ వెళ్ళక ముందే గాలిలో కలిసిపోయాయి.

ప్రొద్దుపోయింది. సందె చీకట్లు క్రమక్రమంగా దట్టమౌతున్నాయి. నడుస్తూ వున్న తాశీల్దారుగారు వున్నట్టుండి ఆగి, చెరువు మరవ దగ్గర కోడెలకు నీళ్ళు దాపిస్తున్న ముసలాతణ్ణి కొంతసేపు పరకాయించి చూచి మునసబుతో "అతడి నిలా పిలువు" అన్నారు.

"ఒరే నారాయుడూ! ఇలారా. బాబుగారు పిలుస్తున్నారు" అని మునసబు కేకవేశాడు.

"దండాలు బాబయ్యా దండాలు" అంటూ నారాయుడు చేతులుగట్టుకుని తాశీల్దారుగారి ముందు నిలిచాడు.

"నీ చేతిలో వున్నదేమిటి?" అన్నారు తాశీల్దారుగారు.

"ఇదా బాబూ! మరి...మరి..."

"భయపడతా వెందుకూ! పొడుం

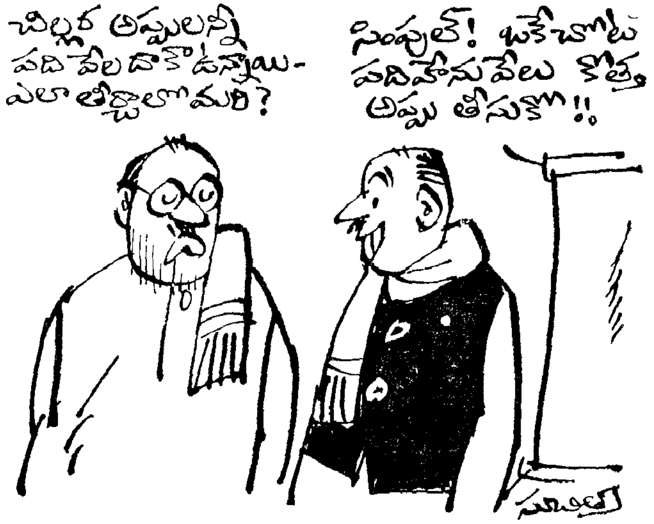

డబ్బీ కాదూ! ఏదీ" అంటూ తాశీల్దారు గారు చేయిచాచారు.

నారాయుడు డబ్బీ తాశీల్దారుగారి చేత బెట్టాడు. మూతతీసి ఒక అంగుళం పొడుగునా వ్రేళ్లమధ్య పొడి బిగబట్టి ఒకసారి బిగ్గరగా లోపలికి పీలుస్తూ తాశీల్దారుగారు "నీ పేరేమిటన్నావు?" అన్నారు.

"నా పేరా అండీ! నారాయుడంటా రండీ!"

"కోడెలెవరివి? నీవేనా?"

"నావేనండీ! ఇంట బుట్టిన దూడలు. పొలం పుట్రా లేనోడివి నీ కెందుకని రోజు కయిదారుగురు బేరగాళ్ళొచ్చి వెళ్తున్నారు."

"బిడ్డలు లేరూ

"ఉన్నారండీ! నలుగురు కొడుకులు."

తాశీల్దారుగారు కరణంవైపు తిరిగి "ఆ నాలుగెకరాల పొలంకోసం నారాయుడిచేత అర్జీపెట్టించు. రేపు ఉదయం నేను బయల్దేరేలోగా అర్జీ నా చేతి కందాలి..." అన్నారు.

మునసబు ముఖం పాలిపోయింది. కరణం ముఖం తెల్లబోయింది. నారాయుడి ముఖం విప్పారింది.